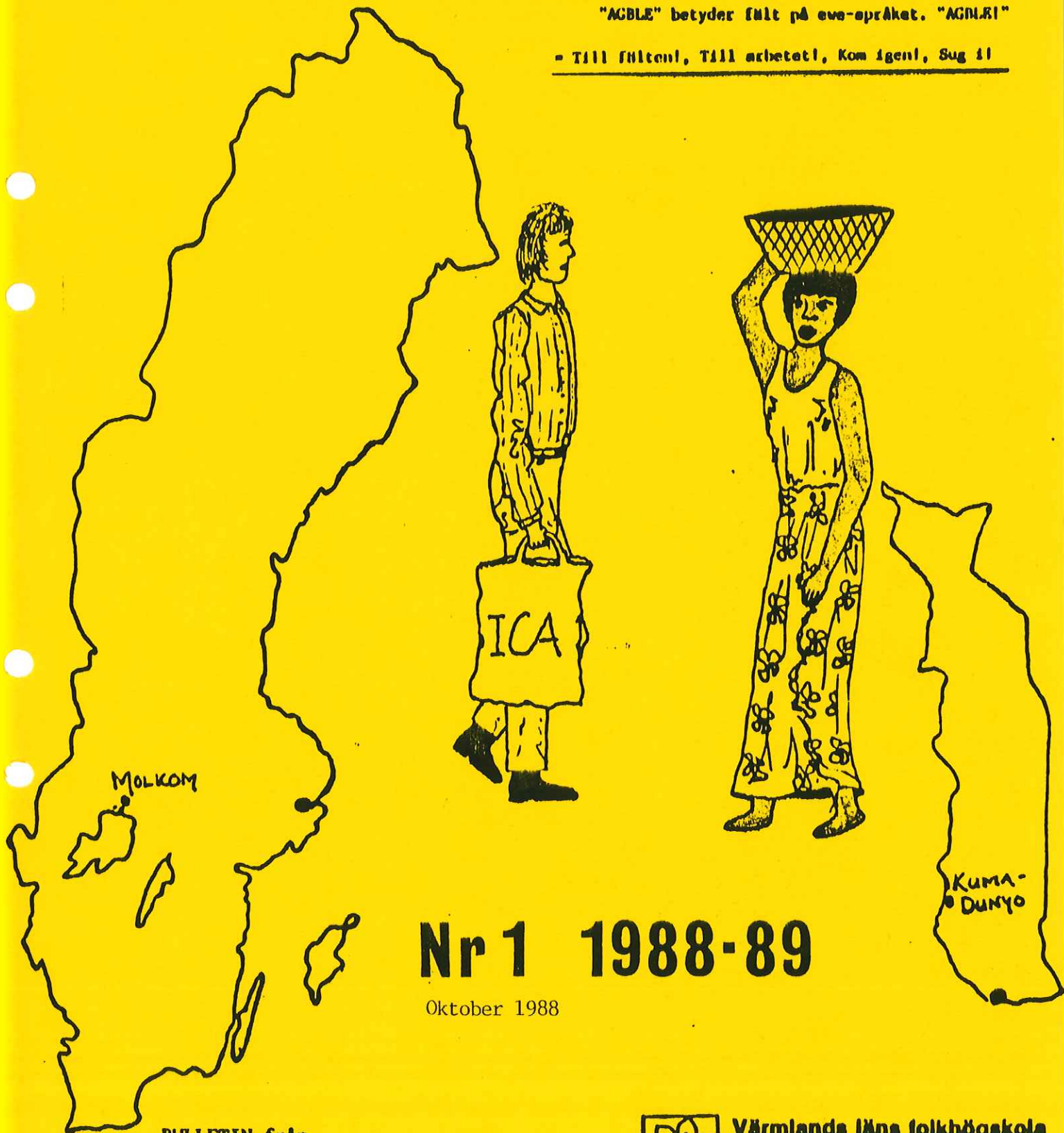

AGBLE!

22

"AGBLE" betyder fölt på ewe-språket. "AGBLE!"

- Till föltent!, Till arbetet!, Kom igen!, Sug!!

Nr 1 1988-89

Oktober 1988

BULLETTIN från
Molkoms FHS-Internationella linjen
Svenska Togoföreningen

Värmlands läns folkhögskola
Box 66
660 60 Molkom

Här är första numret av AGBLE!, årgång 1988/89. Som ni ser är det ett 3-språkigt nummer. Det beror dels på att Komi och Amah varit flitiga skribenter (på franska), dels på att Lotte, vårt danska inslag i gruppen, är vår mesta översättare. Eftersom vi numera sänder ett antal ex. av AGBLE! till Togo, är det ganska bra att kunna ha franska texter med från början. Hittills har vi bifogat endast ett franskt sammandrag, när vi sänder vår bulletin till Togo.

Vi hoppas våra läsare också har överseende med en del språkliga "konstigheter", som till största delen be-

ror på ovana med främmande språk.

Med detta nummer av AGBLE! vill vi även sända ett varmt tack till Rolf Carlstedt och bergsmannen Theodor Nilsson, som tog emot oss vid Bosjön, alla som tagit emot några ovana "praktikanter" på sina gårdar (det är oerhört värdefullt för oss att ha denna kontakt med jordbruket, som ju är den dominerande näringen i u-land).

Ett varmt tack även till "veteranerna" från -87 och -88. Ni är alltid välkomna igen! Om inte vår högt (över-?)utvecklade skola kan ordna förplägnaden, så har vi ju alltid Stormen.

I detta nummer:

- * Presentationer av den nya gruppen, Amah och Komi.
- * Vandrigen till Bosjön
- * En dikt av bergsmannen Theodor Nilsson.
- * Rapport från Fornby, med styrelsemöte 26/9.
- * Jordbruksveckan 3 - 7 oktober.
- * Medlemsnytt:
 - Besök i Molkom av "Kattfamiljen" (1987-orna)
 - Besök i Molkom av Togo-grupp -88.
- * Brev från rektor Flevi, C.R.A.S.E.
- * Gåvoredovisning.
- * M.m.

Den nya gruppen till C.R.A.S.E. - en presentation.

THE TOGO BLUES BAND

Ännu en gång har ett gäng "tokar" från Sveriges alla hörn samlats och tro det eller ej, men en danska lyckades faktiskt slinka förbi tullen.

Vi kom med fart och fläkt till Molkom för att husera på Lugnet och regera på Stormen, men även lära oss lite om Afrika.

Inte kunde någon av oss ana att det efter två veckor skulle bildas ett blues-band som slog alla med häpnad - The Togo Blues Band !! Premiären gick av stapeln på "Stormen Stage", men alla gick efter fem minuter - fast då var i och för sig uppträdandet redan slut.

Låt oss presentera bandet : Vi har Västeråsaren & gitarristen Jonas som leder sången och komponerar. Denna "man" kämpar med hantlar och vikter för att få en bringa, något grövre än en kokosflinga. I samma kämpatag har vi vår värmlänning Per, han är en hejare på att dunka smulorna ur upp och ner vända kakburkar. Denna halvsovande varelse är även vår privatchaufför. Tack Per !!

Vår munspelande Strängnästös Anneli klarade premiären endast på grund av att linserna krånglade och hon slapp se publiken. Ölänningen Anita försökte illustrera skånska rrr med diskborste och plastkorg. Hon är även bandets punkinfluensa.

Från diskborste till lock är hoppet inte alltför stort. Där har vi Carina "Grytlock" Mjörnsäter, taktfast som få. Med hennes gör-käcka Alingsåsdialekt är hon ett fint tillskott i doakören, liksom.

Övre raden: Lotte, Amah, Carina, Komi, Erik, Anita, Anneli, Minna.

Nedre raden: Jonas, Alf, Ingela, Per.

Som ännu ett taktfast inslag i rytmsektionen har vi på skedar vår egen lilla Minna från "Karelen". Hennes underbara doastämna har hon skaffat sig efter många års slit i - Gimo !!!!! Givetvis måste det finnas ett blåsinstrument i ett bluesband, så som special guest star har vi ända fra Denmark, Lotte P Jensen på trumpet. Denne pige får hela publiken att "svinge ballerne" (dvs slå klackarna i taket, ingenting annat). När hon inte sticker tröjor, studerar hon det svenska språket eller försöker fotografera myror.(?)

Andre mannen på värmlandstoppen är Arvika-Erik alias vår manager. Mellan joggingturen bakar han kladdkakor med grädde åt hela gänget.

För att hitta en tillräckligt fräsch groupie fick vi söka oss ända upp till Älvsbyn (ja, det ligger någonstans däruppe), där fann vi Ingela "Pitepalt" Johansson. Hennes enda kommentar till erbjudandet var: Jo men visst, no'äde'så allt.

Sist men inte minst har vi äldsten i gruppen, Alf, från det dramatiska Koberg. Han bär det tunga ansvaret som bodyguard och klasspappa. Han är också en mästare på mötesteknik så han får sköta alla våra förhandlingar med diverse skivbolag.

The Togo Blues Band On Tour 88/89

Molkom, Världsmetropolen
Karlstad, Värmland
Oslo, Norge
Moskva, CCCP
Kuma-Dunyo, Togo

Vandringen till Bosjön

Vid 8-tiden en solig septembermorgon samlades hela Togo-gruppen på skolgården. Vi packade ner sovsäckar, liggunderlag och det mesta av maten i en vagn, som sedan skulle köras till Bosjön (där vi skulle övernatta). Resten av packningen skulle vi bära själva. Phu, vad jobbigt tänkte nog de flesta. Det var trots allt ca 2 mil till Bosjön.

Vi åkte ut i en liten buss resp några bilar till det stället där vi skulle börja gå. Det var inte långt, endast några mil.

När alla hade fått på sig sin packning och sina gummistövlar började vi vår vandring. Vädret var som beställt. Klarblå himmel och sol. De flesta hade shorts på sig.

Strax började någon att sjunga.... Det dröjde inte länge förrän alla stämde in med sina vackra (??) stämmor. Lite falskt kanske, men roligt hade vi!

Vid 10-tiden var det dags för fika. Vi satte oss längs vägkanten och dukade fram vår proviant.

Sedan fortsatte vandringen förbi en sjö, som heter paradissjön. Det låg en liten stugby alldeles i närheten. Det var väldigt fint där!

Snart var vi framme vid stora vägen. Där gassade solen på rejält. Minst lika varmt som i juli-månad. Vi gick och gick.....så kom vi plötsligt fram till ett ställe, där man antingen kunde gå över ett kalhygge eller fortsätta vägen fram och sedan ta vägen över träsket. Ungefär hälften valde att gå över träsket, resten gick över hygget. Vi som gick över hygget kom fram ca en halvtimme före de andra. Vi började bli oroliga för de andra. Man hör ju ibland om folk som går ner sig i träsket! Men, strax hörde vi indiantjut långt borta. Vi kunde pusta ut, för det hördes ju genast vilka det var!

Fram emot halv fem-tiden började vi närma oss Bosjön. Vad skönt tyckte vi, för vi var verkligen trötta. Men, lyckokänslan varade inte länge. Sakta men säkert insåg vi att vi hamnat på fel sida av Bosjön!

Vi var ett gäng (de flesta av oss) som gått långt före lärarna. Vi kom fram till stranden och fick se lärarna + några utav eleverna på andra sidan stranden. Det fanns ingen bro eller båt och vi var verkligen dödströtta!

Efter ett tag försökte Jonas att ta sig över med sin packning på en träflotte. Han lyckades nätt och jämnt att få över packningen, själv ramlade han i. Det var inte alla som ville följa detta exempel, så några utav oss började att gå tillbaka.

När vi kom fram till andra sidan sjön så var det fortfarande bara Jonas som var över. Dom hade bundit en lina i en liten björkstam. Det gick lättare att få över packningen på det viset. Sedan kom alla över en efter en, utan några större problem.

När vagnen (som var försenad) äntligen kom började vi sätta upp tälten och göra i ordning elden. Till kvällsmat blev det något alldeles nytt för oss alla, utom lärarna, nämligen nävgröt med fläsk och lingon. Vad vi tyckte om gröten? Jo, det var ju lite blandade åsikter, fast de flesta tyckte nog att det gick ganska bra att äta.

Samtidigt som vi satt och åt så fick vi besök av Rolf Carlstedt. Han berättade om Bosjöns historia mm för oss. Han var en verkligt bra berättare! Det tyckte vi allihop. Senare på kvällen sjöng vi allsång och hade det mysigt.

Nästa morgon var det något kallare och disigare än dagen innan. Vi gick upp ganska tidigt, för vi skulle träffa Rolf C. igen. Han skulle ta oss med till Theodor Nilsson, en pigg 70-åring som bodde i närheten av Bosjön, på Kärnns gård. Gården var bevarad sedan 1700-talet. Inuti var allting i 1700-tals stil. Det var verkligen fint! Något som man särskilt lade märke till var att taken var handmålade i fina mönster.

Theodor skötte om gården helt själv. Hans stora passion var att skriva dikter. De bästa har han samlat i ett häfte som han kallar "Dikter från Kärn". Vi har publicerat en utav dikterna här i vår tidning.

Efter besöket på Kärnns gård fortsatte vi vår vandring hemåt. Det kändes motigt att ha lika långt hem som vi gått dagen innan. Men, det gick bra det med! När vi kom fram till vår buss resp bilar var det bara raka spåret hem till skolan. Gissa om vi var nöjda! Motion hade vi ju i alla fall fått så det räckte till.

Theodor Nilsson läser sin dikt

JONAS ASSISTENT,

Har du sett lyckan och flickan som
försvann ifrån byn,
Jo flickan tog lyckan med sig opp i
skyn,
hon tog en sväng med sitt plan över
byn
och här stod vi å gapa å kika mot
skyn.

Förut var hon piga - förlåt
assistent hos Jon
men nu har han gjort sä å mä kräka, å
rivit lon
och flickan tänkte, det här blir ingen
fason
å inte går ja kvar, å blir någe hjon.

Hon tänkte ska man leva, får man
inte va lat
ja far till stan och får mej
flygcertifikat
och en dag kom hon som en ängel från
skyn
och gjorde looping och sooping ner
över byn.

Hon kretsa och svängde å störtök på
oss
så vinndrage höll på å ta klära å
oss
till sist landa ho på en Jonas
vall
å hoppa ur plane med en lättande
trall.

Dä va allt bra förargligt för oss
som gick kvar här på backen
vi grubbla å tänkt å rev oss i
nacken,
om vi skull få oss ett
certifikat,
men dä ä föll dä sam, för då ä föll ho
astronat.

THEODOR NILSSON
Kärn

Amah presenterar sig

GNAKOU HALOUYABA AMAH

Je vient de Lassa Tcholla dans le canton de Lassa-Bas.

J'ai deux soeurs et quatre freres. Nous tous nous vivons dans la même maison avec nos parents.

Chez nous en pays kabyè nous avons une fête traditionnelle qui est appelé fête des évalas. On le fête souvan en juillet. Les jeunes filles de 18ans appelé akpémas et les jeunes garçons de 18ans appelés évalas commencent à faire leurs cérémonies annuelle.

Autrefois une fille ne doit pas se marier á n'importe c'est seulement se- lui qui la demandé les mains depuis son enfance qui va la mariée, mais maintenant c'est changé.

A l'âge de 16ans jusqu'à 18ans elle se marie sans faire les cérémonies, mais cela ne fait riens, parce que nous sommes dans l'évolution maintenant et tous change.

Nous avons aussi les fêtes cérémonielle dans la saison sèche qui commence de janvier en mars. On fait ces cérémonies en se rassemblant dans la maison mortuaire pour tuer les coq et boire de boisson, jouer les tam-tams et dance cela dur pendant trois jours

Nous faisons les cultures pendant la saison pluvieuse. On cultive l'ignam, mil sorghot haricot. Nous les récoltons en juillet.

J'ai quitté mon village du nord pour aller au sud du pays, mes parents sont des cultivateurs la-bas. De la, j'ai fréquentés jusqu'à quelque niveau et j'ai laissés. Après je suis à kumadunyo pour apprendre la couture.

Ce centre est situé sur une coline à quatre kilomètre de ma maison.

Nous avons six métiers dans ce centre qui sont couture, menuiserie, sculpture, forge, tissage, et fonderie qui n'existe pas maintenant. Moi j'ai préféré la couture. Nous sommes 27 apprenties dans l'atelier couture avec une maitresse.

On travail de lundi jusqu'à vendredi soir. On commence a 7h 30 à 12 le soir à 2h 30 à 5h.

Après cette apprentissage de 3 ans on on est libéré et chacun se rend chez lui pour continuer son travail.

GNAKOU HALOUYABA AMAH

Jag kommer från Lassa Tcholla i Lassa-Bas distriktet. Jag har två systrar och fyra bröder. Vi bor alla i samma hus med våra föräldrar.

Hos os i Kabye - landet har vi en traditionell fest som kallas Evalafesten. Vi firar den ofta i juli. De unga 18-åriga flickorna som kallas akpémas och de unga pojkerna på 18 år som kallas évala börjar att fira deras årliga ceremoni.

Förr fick en flicka inte gifte sig med vem som helst utan bara med honom som hade friat till henne under barn- domen. Men allt utvecklas och förändras - så nu gifter sig många 16-18-åringar utan ceremonier.

Vi har också ceremoniella fester under perioden från januari till mars, den torra säsongen. En sådan fest varar i 3 dagar. Man träffas i sorgehuset för att dräpa tuppar och dricka, spela tamtam och dansa.

Under regnsäsongen odlar vi jams, hirs, sockerhirs och bönor - vi skördar i juli.

Min familj och jag lämnade min landsbygd i nord för att åka till den södra delen av landet. Mina föräldrar är nu bönder där. När jag slutade skolan började jag på centret i Kuma-Dunyo för att lära mig sömnad. Detta center ligger på en kulle fyra kilometer från mitt hus. Vi har 6 ämnen på centret: sömnad, snickeri, bildhuggarkonst, smide, vävning och slutligen ett gjuteri som inte används just nu. Jag tycker om sömnad. Vi är 27 elever med 1 lärare i sömnad- ateljéen. Vi arbetar måndagar till fredagar från kl. 7.30 till 12 och 14.30 till 17.

Efter en lärotid på 3 år är man färdigutbildad och man fortsätter sitt arbete hemma.

Amah i skolsalen i Holkom, där hon skriver för AGBLE!

Amah i sin hemmiljö i Kuma-Bala, där hon säljer "Tchoukoutou" som är ett öl gjort på hirs.

Komi och Amah i Holkom.

Komi på dagsverks-arbete för Sv. Togoföreningen, d.v.s. för CRASF.

Komi Presenterar sig

DALI KOMI MAWUSSI.

Je suis TOGOLAIS, prefecture de kloto, plus precisement, originaire de KUMA-ADAME.

Nous, ^{sommes} quatre dans la famille: deux garçons et deux filles habitant également à KUMA-ADAME, nous tous de l'ethnie ewe. moi je suis apprenti au centre du C.R.A.S.E (Centre Rural D'activités Socio-Educatives) de KUMA-DUNYO.

Ce centre est situé sur unecolline près de KUMA-DUNYO et 1km et quelque de KUMA-ADAME. Il comprend cinq enseignants et six ateliers tels que : menuiserie, couture, sculpture, forge, la tissagerie est en marche maintenant. La menuiserie est de 32 apprentis qui sont tous des garçons.

Nos jours de travail (atelier) commencent lundi matin 7h30" à 12h00". Le soir de 2h30 à 5h00", jusqu'à vendredi midi 12h00". Le week-end débute l'après midi jusqu'au dimanche soir.

En dehors de ceci nous pratiquons le travail du champ (AGBLE) qui est obligatoire pour tout le monde du centre en particulier parce que le champ nous rapporte beaucoup de vivres. Une cooperative est incluse dans le centre contenant d'un budget l'économie. Nous faisons des travaux ailleurs pour récupérer l'argent. A défaut des machines nous faisons la culture sur brûlis.

Chez nous, au sud (Kloto) se tenait dans chaque année du mois d'août une cérémonie appelée TEZA (FETE D'IGNAME ou DZAWUZA). C'est une fête qui est très intéressante à assister. Cette fête se célèbre à Kpalimé comme d'habitude. Au cours de la cérémonie, de nombreux gens venaient d'ailleurs pour voir comment se déroule la fête. Des chefs et de grands personnages arboraient de pagne et d'habit multicolore munies de canes en mains. On joue du tam-tam accompagné des chansons de joie, poursuivies de danse au rythme en diablé. La fête se pratique en un seul jour. Et en fin la fête se termine le soir et chacun va prendre son chemin de domicile.

Fait à MOLKOM par

DALI Komi MAWUSSI.

DALI KOMI MAWUSSI

Jag är togoles, närmare bestämt från Kloto-området, född i Kuma-Adame.

Vi är fyra i familjen: två pojkar och två flickor - fortfarande bosatta i Kuma-Adame. Vi hör alla till den etniska gruppen EWE.

Jag läser på CRASE-centret i Kuma-Dunyo - Centre Rurale d'Activités Socio-Educative, alltså Landsbygdscentrum för samhällspedagogisk verksamhet. Detta center ligger på en kulle nära Kuma-Dunyo och en km från Kuma-Adame. Det omfattar fem lärare och sex elever, som är snickeri, sömning, bildhuggerkonst, smide och vävning. På snickeriet finns det 32 elever, som alla är pojkar. Vår arbetsdag börjar måndag morgon kl. 7.30 till kl. 12. På eftermiddagen fortsätter vi kl. 14.30 till kl. 17. De här tiderna gäller hela veckan förutom på fredagarna, då vi slutar kl. 12.

Utöver detta arbetar vi på fälten, vilket är obligatorisk för alla på centret för att fältarbetet ger oss mycket liv!

Vi har också ett kooperativ på skolan, som innehåller en ekonomisk budget. Vi jobbar för att få in pengar till skolan. T.ex. bränner vi ner mark.

Hos oss i söder har vi varje år i augusti en ceremoni, som heter TEZA. Det är mycket intressant att delta i denna festen, som alltid sker i Kpalimé. Under ceremonien kommer många människor för att se hur det går till. Cheferna och de stora personerna tar på sig höftskynken och kläder i många färger och har en anka i handen. Vi spelar tam-tam till glädjesånger efterföljt av rytmiska jävulsdanser. Festen varar bara en dag, sluter på kvällen och alla går hem till sig.

Rapport från FORNBY

VISITE CHEZ LE PERE DE MATS A HESSE.

Nous avons fait une visite le samedi, le 25-9-1988 chez le père de Mats Matsson à Hesse à 30km de Molkom. On passaient la nuit là-bas avec Mats. Après avoir pris le thé, nous avons regardé un peu la télévision et après nous-nous sommes parties pour le lit.

Le lendemain, c'est à dire le dimanche matin, après le petit déjeuner, nous avons fait une promenade dans le village pour voir leur paysage, nous avons visité un lac à côté de la maison à 1km environ. Après nous avons continué la route pour aller voir une vallée dans laquelle ils font la fête traditionnelle au cours des années.

On visitait la messe à Frostbo à partir de 11h, à 3km environ de Hesse. Au cours de la messe, j'ai fait des remarques: il y a beaucoup de différence entre le système de faire la messe, ce n'est pas les mêmes. Les femmes dirigent la messe comme les prêtres, à chaque lecture elle s'en va dans une chambre et elle revient, j'ai remarqué que il n'y a pas beaucoup de gens parce que c'est un petit village. Nous avons discutés avec une femme Tanzanienne appelée Janette. Elle a fait aussi une visite à la messe. En Tanzanie, elle est enseignante à l'école primaire, est aussi une membre de l'association Tanzanienne pour la suède. Elle a dit que en Tanzanie c'est les femmes qui se débrouillent pour travailler, elles ont créés une école des femmes. Dans la salle, il y avait une femme qui vendait quelques papiers qui signifient une signe d'avoir planter un arbre en Tanzanie. Nous l'avons aussi nous l'avons achetés ces papiers pour dire que nous aussi nous avons fait une aide à la plantation Tanzanienne.

À deux heures nous-nous sommes rendues à FORNBY pour une réunion des comités locales. On avait proposé à tout le groupe d'assister à la réunion. On commençait à deux heures 30. Les assistants de la réunion sont: Mats Matsson, Ann-Marie, Sigge Nivong, Agnetta, Dali Komi, Rainer Hielle, Jøhan Snøgress et moi Gnakou Halouyaba amah.

1er: Nous avons fait rapport du centre de kuma-dunyo.

Présentation des deux élèves sur la cassette.

Présentation de la lettre écrite par Flévi komla directeur du CRASE KUMADUNYO, que le nouveau groupe suédois pour le Togo fassent un visa pour faire une visite au Ghana dans un centre à Awoudomé pendant leur séjour au Togo en janvier prochain.

2eme Ils ont fait une requête au près de SIDA le 31 août 1988 qui n'a pas encore donné la réponse.

On a promis quelques salaires de projet pour les professeurs.

Argent envoyé au CRASE par SIDA:
Pour le dortoir 103.054 couronnes
Pour les frais de port 600c
Pour les outils d'atelier 58.654c
Divers matériels 14.986c
Iprévue et augmentation des prix 20706

3eme Les prochains projets
Q'il faut faire une citerne à la forgerie, à côté du nouveau bâtiment c'est à dire au dortoir, et une aide à la coopérative du CRASE.

5eme Comptabilité pour l'association
chèques de voyage 13.500 FRF
compte à la poste 2.486 kr
pour une compte de banque 116.653 kr.

Argent payé par les encadreurs du centre kuma-dunyo.

menuisier 26.347F
couturière 19.137F
forgeron 15.000F
tisseur 10.000F
alphabétiseurs 1.330F chacun

6eme écrire une lettre au comités locaux pour la construction, q'il faut un peu d'argent pour la pharmacie du CRASE.

Fait par GNAKOU HALOUYABA.

Efter högmässan i Väster Tuna kapell blev det kyrkkaffe i församlingshemmet. Då berättade Janet om arbetet i kvinnogrupper och om den planerade kvinnofolkshögskolan i Karagwe i nordvästra Tanzania. På bilden sjunger Janet tillsammans med flickor från Väster Tuna.

Komi och Amah i kaffepausen vid mötet på Fornby. Africafe från Tanzania, förstås.

Mötesdeltagarna på Fornby: Dali Komi, Gnakou Amah, Mats Matsson, Ann-Marie Svensson, Johan Snögren, Sigge Niwong, Rainer Hielle. Agneta Blomberg-Widegren tog bilden och kom därför inte med själv.

BESØG HOS MATS' FAR I HESSE.

Lørdag d. 25. september '88 kørte Komi og jeg med Mats Matsson til byen Hesse 3 mil fra Molkom for at besøge Mats' far. Vi skulle tilbringe natten der, så efter aften-teen og nogle nyheder på TV gik vi til "køjs".

Næste dag - det vil sige søndag formiddag - efter morgenmaden gik vi en tur i landsbyen for at se nærmere på landskabet. Vi gik bl. a. ned til søen, blot 1 km. fra huset. Derefter fortsatte vi turen til en dal, hvor man netop holdt den årlige, traditionelle fest.

Kl. 11 tog vi til gudstjeneste i Frostbo ca. 3 km. fra Hesse. Jeg bemærkede, at denne gudstjeneste var meget forskellig fra kirkelige højtidere, som vi oplever i Togo. Det var en kvindelig præst, som ledte gudstjenesten - efter hver "oplæsning" vendte hun sig om og gik til "rummet" - alteret og kom senere tilbage. Det var bare få menige, som deltog i gudstjenesten - sandsynligvis på grund af landsbyens størrelse og dermed indbyggertal.

Vi fulgtes bl.a. med en tanzaniansk kvinde til kirken og snakkede i øvrigt meget med hende. Hun er aktiv i den svenske Tanzania-forening og arbejder i sit hjemland som lærer i de yngste klasser. Hun fortalte desuden, at mange kvinder i Tanzania forsøger at "løs-rive" sig fra pligterne i hjemmet og således søger at være aktive og deltage i livet udenfor hjemmet. Dette har bl. a. ført til etableringen af en skole for kvinder !!

Senere var der mulighed for at købe og "plante" et træ i Tanzania. -Så det gjorde vi ! for herved at vise vor solidaritet med det tanzanianske folk.

Kl. 14 fortsatte vi til Fornby for at deltage i Svenska Togoföreningens bestyrelsesmøde. Foruden vi -Komi, Mats og jeg- deltog Ann-Marie, Sigge Nivong, Agnetta, Rainer Hielle samt Johan Snögrebe.

Første punkt på dagsordenen var beretning fra centret i Kuma-Dunyo, hvori indgik en præsentation af os to elever på kasettebånd. Desuden præsenteredes brevet fra direktøren på CRASE (i Kuma-Dunyo), Flevi Komla, hvori han opfordrer de nuværende elever på "Togolinien" til at søge visum til Ghana, således at man kan besøge et center i Awoudomé i Ghana under opholdet i Togo til januar.

For det andet konstateredes det, at man endnu ikke har fået tilbagemelding fra SIDA vedrørende en ansøgning af 31-8-1988.

Økonomisk støtte er for nylig sendt til CRASE fra SIDA, som udgør støtte til:

Elevboliger	103.054 kr
Forsendelse	600 kr
Materialer til brug i ateljéerne	58.654 kr
Diverse materialer	14.986 kr
Uforudsete udgifter	20.706 kr

Det tredje punkt, man tog op, var nødvendigheden af et vandreservoir ved smedateljéet, ved siden af de nye elevenboliger samt en hjælp til kooperativet på CRASE.

Endelig gennemgik vi Svenska Togoföreningens regnskab:

resecheckar	13.500 FRF
postgirokonto	2.486 kr
Indestående på bankkonto	116.653 kr
Udbetaling til lernerne på CRASE (togolesiske francs) i følgende ateljéer:	
Snedkeriet	26.347 F
Sy-ateljé	19.137 F
smedien	15.000 F
Vævning	10.000 F
Alfabetisering	1.330 F
-til hver!	

Endelig besluttedes det at informere lokalkomiteén på CRASE-centret snarest dels om konstruktion af vandreservoirerne, dels om en yderligere støtte til apoteket på centret i Kuma-Dunyo.

Jordbruksveckan 3-7 Okt

VISITE DE GNAKOU HALOUYABA A VARA.
chez Harald le 3-10-88.

Le lundi, je suis partie avec Harald à l'hôpital de vara pour qu'on lui lave ses dents. De là nous avons visités une grande entreprise de vara, nous avons visités aussi leur marché. Arrivé à la maison, il prit son tracteur et ont s'envaient dans son grenier pour chercher la nourriture pour les porcs. Au retour, nous l'avons mis dans la machine pour devenir mangeable pour les bêtes. Après le diner de midi, quand Harald si èstait, sa femme, Carina et moi partaient pour visiter les deux amies de Marguèrita plus proche de la maison tendisque, les deux camarades venant de molkom sont partis dans le champ du frère de Harald pour travailler, quand Carina et moi nous sommes restés à la maison pour aider Marguèrita et son mari dans des travaux de maison.

Le mardi, nous qui étions resté à la maison c'est à dire Carina et moi, partaient pour le champ chez la meme personne, ont avaient le meme travail que les deux premiers, en coupant le choux et en arrachant les poireaux. Après ont les décortiquaient et les pesaient de 50kg par un sac.

Le lendemain, je suis restés à la maison pour aller donner aboire les chevaux. Après Harald et moi ont visités sa fille Brigitta à coté de la paturage. Au retour nous sommes partis pour regoindre les autres dans champ pour prendre les photos par les encadreurs de vara en travaillant. Le soir ses frères Yennerik sa femme et leur fils sont venu dans la maison de Harald pour regarder les films dyapositif du centre du CRASE kuma-dunyo.

Le jeudi nous sommes tous partis à SKARA là où la deuxième fille de Harald vie. De là nous avons visités l'usine qui tue les bêtes et qui les travail avant de le vendre aux gens.

Nous avons visités un éleveur de porcs. A notre arrivées à la maison, nous sommes partis pour chercher les concombres dans le champ de Harald pour rammener à molkom le vendredi.

AMAS BESØG HOS HARALD I VARA D. 3-10-88

Mandag kørte jeg med Harald til tandlægen. Derefter besøgte vi en stor virksomhed samt varehuset i Vara. Da vi kom hjem igen, tog Harald sin traktor, og vi begav os ud til laden for at hente foder til grisene. Foderet blev senere findelt i en maskine, så at dyrene ville være i stand til at spise det.

Efter frokosten tog Harald sig et hvil - Carina og jeg gik en tur med hans kone, Margareta. Vi traf to af hendes veninder på vejen, de skulle dog videre - og hjem. Vi gik omsider tilbage og blev indendøre for at hjælpe såvel Margareta som hendes mand i huset. De to andre elever, Anneli og Per, som også boede hos Harald, havde om mandagen arbejdet på nahogården. Om tirsdagen skulle de så blive "hjemme", og det blev imidlertid vores (Carinas og min) tur til at arbejde dér - og fortsætte med at høste kål og porrer. Efter også at have rensat grønsagerne, blev dagens resultat vejet: 50 kg pr. søk. Den følgende dag - onsdag - blev jeg hjemme for først at give hestene vand. Derefter fulgte jeg med Harald, som skulle besøge sin datter "på den anden side af roemarken". På vejen hjem stoppede vi for at samle de "hårdtarbejdende markarbejdere" op! - nemlig Carina, Anneli og Per... Mens vi gjorde holdt, kom et par journalister fra den lokale avis for at fotografere os under arbejdet i marken.

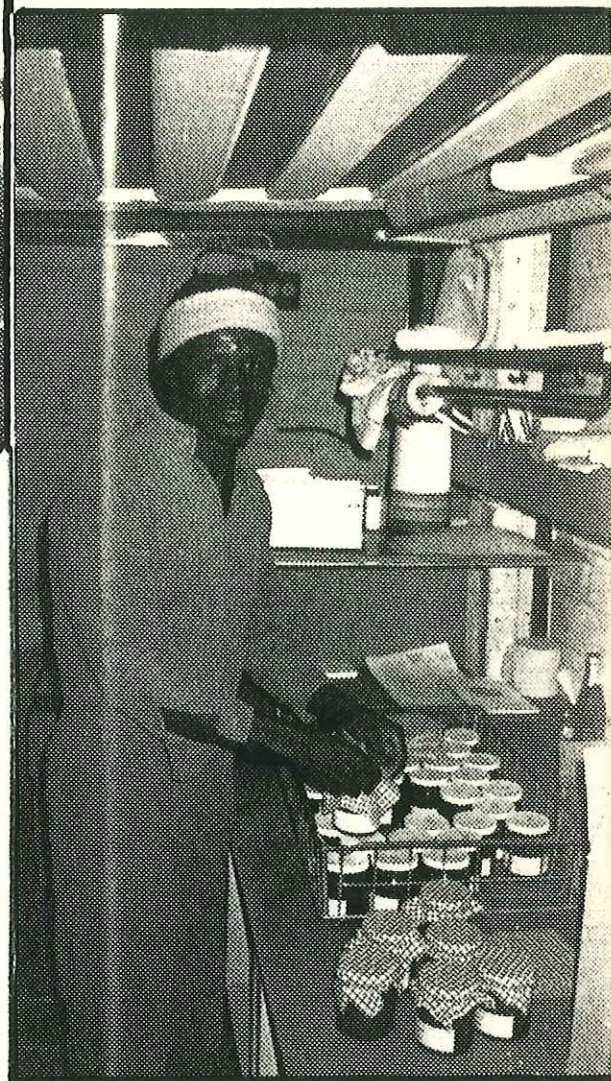
Samme aften kom Jan-Erik med sin kone og datter - og vi så alle Haralds lysbilleder fra centeret i Kuma-Dunyo, Togo.

Om torsdagen tog vi til byen Skara, hvor den anden af Haralds døtre bor. Der besøgte vi slagteriet, SCAN samt en anden griseopdrætter.

Da vi omsider var hjemme igen, kørte vi for sidste gang ud til marken for at hente agurker, som vi dagen derpå - fredag - skulle bringe med os hjem til Molkom.

Amah prövar på högmekaniserat jordbruk på Vara-slätten.

Komi förpackar sylt hos alternativjordbrukarna på Torfolk.

Amah och Carina på besök i Scanslakteriet i Skara.

Visite d'un paysan à TORFOLK.

Dans le mois d'octobre Erik et moi sommes partis dans ^{un} village appelé SKMNÁS pour aider un paysan qui s'appelait GUNNAR a une maison qui est (TORFOLK) de-là vivait lui et sa famille.

Proximité de sa maison se trouvait un autre paysan qui se nommait OLLE donc la demeure est (LENNERSFOLK) vivait également avec sa famille.

Ces deux personnages font le travail en coopérative avec de terrain assez vaste de 42 ha (hectares) donc 12 ha sont pratiqués par la culture. Une terre très bonne avec un aspect admirable, dépourvue de cailloux; ils la mettent en valeur au fur et à mesure qu'il est fait la récolte.

Ces paysans disposent de différentes races d'animaux tels que: un cheval robuste et fort servant de char pour le travail, 2 vaches qui donnent du lait (25 l) par jour, 15 poules d'autres donnent 7 œufs par jour, 4 canards fournissent 150 œufs par mois et 4 chats.

Nous les avons aidés à déterrer les cultures tels que: carotte, sveds, et leskålrot.

N.B Ces deux cultures n'existent pas en Afrique.

Ils possèdent également 1 tracteur pour le travail, 2 voitures servant de transporter les cultures du champ à la maison.

Eux-même font des confitures, du paté etc...

Ils sont développés en toutes choses et vivent en paix sans problème.

Il fait bon vivre chez eux.

Fait à MOKOM par

DALI Komi Mawussi.

BESØG PÅ ET LANDBRUGSKOOPERATIV

Landbrugsugen i oktober måned tilbragte Erik og jeg på et landbrugskooperativ i landsbyen Skumnäs. Dette kooperativ var etableret af to landmænd og deres familier, nemlig Gunnar og hans familie, bosat på gården TORFOLK samt Olle, som boede på nærmeste gård, LENNERSFOLK med sin familie.

Kooperativet råder over 13 ha opdykket jord - her dyrkes gulerødder og kålrødder samt rættikor.

Desuden havde man en robust og stærk hest til at trække ploven, 2 køer, som tilsammen gav 25 liter mælk pr. dag, 15 høns fra hvilke man hver dag fik 7 g, 4 ænder, som kunne "levere" 150 g pr. måned - og endelig 4 katte.

Vores hjælp bestod hovedsagelig i markarbejde, hvortil vi havde 1 traktor og 2 vogne til rådighed - f. eks. til at transportere de dyrkede grønsager fra marken i hus.

På gården lavede man ind imellem selv marmelade, syltetøj og leverpostej. Landbruget var i alle henseender udviklet, og jeg fik indtryk af, at man levede i fred med hinanden uden problemer

Skrevet af

Dali Komi Mawussi.

Jordbruksveckan på Westby gård, Deje av Anita.

Jag kom dit på tisdagen efter mycket om och men, hade kört i över 1 ½ timme. Hem tog det knappt ½ ! Redan från början fick jag små uppgifter att sköta själv. Exempelvis utfodra och gödsla ut hos några kor samt ge kalvar mat. Även gårdens 20 fåglar, bl a ölandsgäss och blåa ankor fick jag ta hand om. Det var verkligen kul att göra något eget, det gjorde att man aldrig behövde vara sysslolös. Jag lärde mig mycket om hur viktig utfodringen är och att mjölka rätt osv. Jag tackar därför Pontus och Eva Örtendahl för en intressant vecka och hoppas att de fortsätter att ta emot elever från Togo-linjen. Anita.

Jag (Anneli), Per, Carina och Amah bodde hos Harald Svensson, Hökargården, Längjum Vara, under jordbruksveckan.

Det blev en rolig vecka, då vi fick pröva på lite av varje. Vi delade upp oss så att vi var två hos Harald och två åkte till Jan-Erik och Marianne Svensson, Boestorp. Där fick vi hjälpa till att skörda vitkål och purjolök för att sedan rensa och packa desamma.

Hos Harald vägde vi grisar. Han har ca 660 gödsvin. Det var en upplevelse att gå där nere bland grisarna. Lukten var också "lite" speciell !

På torsdagen gjorde vi studiebesök inne i Skara. Vi besökte bl a lantbruksskolan Uddetorp. Tord Hallinger visade oss runt. Sedan åkte vi till Scan Väst där Mats Andersson visade oss runt bland köttbullar och korv.

På torsdagskvällen plockade vi ca 100 kg gurka hemma hos Harald.

Vi vill tacka Harald och Margareta för en trevlig vecka och vi hoppas att ni vill ta emot praktikanter i fortsättningen också. Tack också till Marianne och Jan-Erik.

Amah i purjolökslandet.

I början av oktober var vi på jordbruksvecka. Alf och jag var i Stöpafors hos Bosse och Cecilia Larsson. De driver en alternativodling dvs odlar utan konstgödsel och kemiska bekämpningsmedel. De är ett antal odlare som gått samman i föreningen Samodlarna i Värmland och distribuerar sina grönsaker till affärerna.

Under veckan plockade vi morötter, sorterade och packade.

Vi vill tacka familjen för en trevlig och intressant vecka och hoppas att de elever som kommer efter oss får samma positiva upplevelse.

Jag har även lärt mig mycket och fått upp "ögon" för de "nyttiga" grönsakerna.

Minna

Minna sorterar morötter hos Larssons i Stöpafors.

Medlemsnytt

Besök i Molkom av »Kattfamiljen« (1987-orna)...

Le visite du premier groupe, Le 30-9-88, le groupe était avec nous à Molkom en contacte avec le nouveau groupe.

Nous avons causés ensemble et regarder les films dyapositifs, prendre une vue ensemble. Nous étions très contentent avec eux et c'est difficile pour eux de rentrer chez eux le dimanche.

Ils étaient très gentille en vers nous, les autres et les encadreurs également. C'était un bon visite ce jour là à l'école.

Besøg af medlemmer fra forrige års "Togogruppe".

Den 30. september '88 besøgte enkelte elever fra forrige Togogruppe os alle i Molkom.

Vi udvekslede gamle minder og så lysbilleder og havde i det hele taget et par glade dage sammen. Det var kedeligt at skulle tage afsked med dem om søndagen efter et herligt gensyn.

AMAH

GNAKOU:

Amah, Jill, Eva-Lotta, Ulf Pia och Komi.

Övre raden:
Ingela, Gunnel, Ulf, Christina,
och Anneli D.

Undre raden:
Mats R., Thomas med Cilla,
Annelie F., Komi, Susanne, Amah
och Maria.

... och av 1988 års kurs.

VISITE du deuxième groupe à
MOLKOM.

C'était un vendredi le 14/10/88
que le deuxième groupe avait
rendu visite chez nous à MOLKOM.

C'était très agréable ce
jour-là. Le lendemain, c'est à-
dire le samedi; nous avons beau-
coup parlé, discutant les choses
du TOGO et la différence de celle
de chez eux.

Le dimanche, nous avons pris
des vues ensemble.

INGER RAABY nous a montré des
films diapositifs.

Après tout cela le ^{groupe} a parlé de
notre visite chez eux et dans d'
autres villes telles que:
Stokholm, Karlstad, Mora etc..
Et en fin ils sont partis avec
baucoup de joie, en nous disant,
Aurevoir ; Abientöt.

See jou soon.

Hej då.

DALI Komi Mawussi.

Gensyn med "87-88 - gruppen" i Molkom.

Fredag den 14. oktober '88 kom HELE
förrige Togogruppe til Molkom -en her-
lig dag.

Dagen derpå - lördag - havde vi mange
diskussioner og talte bl.a. om forskel-
le på livet i Togo og livet her.

Om søndagen samledes vi atter for at se
Inger Raaby's lysbilleder.

Vi tog afsked med svenskerne samme af-
ten og håber at kunne besøge dem i
Stockholm, Karlstad, Mora etc. etc.

Vi ses, HEJ DÅ !

Dali Komi Mawussi.

Brev från Flevi, C.R.A.S.E.

Kuma-Dunyo, d. 15-9-88.

Hej Mats!

Hur mår du ? -bra antagligen ?
Jag har mottagit ditt brev, det var ro-
liga nyheter.

Vi har köpt vävstolen, och vävateljéen
kommer snart att öppnas.

Komi och Amah har anlänt, de ska snart
börja kursen. Jag tror, att de kommer
finna sig väl till rätta.

Mats, jag ber dig att se till, att ni
söker visum till Ghana, så att vi kan
åka till Tsito i Awoudomé, när ni kom-
mer hit i januari. Det är viktigt.

Sjuksköterna från Konda, Adamé, Ape-
yemé har ännu inte skickat mig deras
utgiftskvitto för pengarna vi gav dem.
Det är bara sjukskötaren från Bifou,
som har återlämnat mottagningsbevis.
Jag sänder med den här ! Enligt min
mening har det inte fungerat bra.

Vi håller på att avsluta byggandet av
elevhem. Alla är intresserade av att få
det färdigt.

Jag skickar med ett band, där vi har
spelat in ett intervju med vårans två
deltagare och begravningssånger, som du
frågade efter.

Här på centret går det bra med akti-
viteterna. Den 12:e september gjorde vi
en utflykt till ungdomscentret i Kpelé-
Govié. Vi tog kontakt med lärarna för
att utbyta erfarenheter, och eleverna
spelade fotboll. Utflykten var finans-
erad av kooperativet. Under senaste ti-
den har vi organiserad många liknande
aktiviteter, som vårt givande.

Jag ser fram emot att få träffa nä-
sta grupp, innan jag lämnar centret.
-Det är verkligen arbetsamt här...

N.B. Jag måste tillägga, att CRASE-
centret i byn Kpelé-Govié, som vi be-
sökte, är ett center, som har allting.
Jag vill göra allt för att vi kommer
hanna på samma nivå.

Hälsa till ordföranden för Svenska
Togoföreningen och alla medlemmer, rek-
torn på Molkoms Folkhögskola, direktö-
ren för Värmlandsbanken och alla, som
jobbar för denna saken och utvecklingen
av eran fina idéer.

Jag tänker på den förra svenska TOGO-gruppen och att de har avslutat redovisningen och informationsarbetet om vistelsen här.

Jag har fått meddelandet om att vi har mottagit 40.000 F för att betala lön till smedieläraren på CRASE. Vi har också mottagit krediterna på 2500 FF och 1020 FF (franska francs), som vi ska köpa en vävstol för.

Snart kommer 8 elever att gå ut skolan, 5 flickor och 3 pojkar.

När ni kommer till Togo i januari kom i håg att ta med två fotbollar, för att fotbollslaget på CRASE kommer att bli väldigt stort.

Har du kunnat övertyga SIDA om att priset på elevhemmet har blivit högra än beräknat ?

Hälsningar till våran två elever från CRASE i Kuma-Dunyo

Komlan Flevi.

Årsmöte 1988

Som vanligt anordnas i samband med årsmötet aktiviteter kring problemställningar, som är centrala för alla som intresserar sig för folkbildning i u-land.

Lördag 19/11, kl 14.00 på Framtidssu-
séet i Borlänge:

Skuld kris och teknikutveckling i U-land

Medverkande:

Bengt Sundberg, f d lektor vid tekniska gymnasiet i Eskilstuna med "Teknik för U-land -kursen".

Gunnar Sundberg, f d rektor vid Västerhaninge folkhögskola, med stor erfarenhet av u-landsengagemang, inte minst i "Framtiden i våra händer".

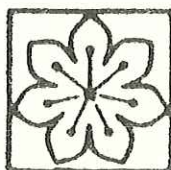
Ann-Marie Svensson, aktiv i Sv Togoföreningen, kommer att informera om JAK: "Nya former för etiska bankaffärer".

Lördag 19/11, kl 19.00 på Fornby folkhögskola:

Sv. Togoföreningens årsmöte

FOLKBILDNING och LIVSVILLKOR i U-LAND

Folkhögskolekurs med u-landsinriktning i projektarbetsform. Tre månader av kurs tiden förläggs till en byfolkshögskola i Togo, Västafrika. Kursstart omkr. 1 sept. 1989, I samarbete m. Sv. Togofören.

Molkoms folkhögskola
Box 66
660 60 Molkom
Tel 0553-100 04

SVENSKA TOGOFÖRENINGEN

Gåvoredovisning för tiden 16/8 -88 - 31/10 -88.

88-08-16	Molkoms folkhögskola, box 66, 660 60 Molkom	452:-
30	Ingela Matsson, Atlasvägen 37 n.b., 131 34 Nacka	25:-
31	Gustaf Andersson, Vetevägen 6 B, 781 35 Borlänge	25:-
31	Mats Matsson	250:-
09-02	Ingela Matsson	25:-
12	Bo Karlstens, Lindsberg 4795, 791 91 Falun	100:-
13	Elisabeth Svensson, Lilla Hökargården, Långjum, 534 00 Vara	25:-
13	Edvin Liljemark, Brunnsberg 4201, 796 00 Älvdalen	50:-
20	Ingela Matsson	30:-
27	Ellen Lindberg, Brogatan 4, 781 33 Borlänge	100:-
27	Gustaf Andersson	25:-
27	Ulf Källstedt/G. Nyman, Blomsterbo A n.b., 640 31 Vedum	200:-
27	Ingela Matsson	25:-
27	Åke Johansson, Lassag., Långjum, 534 00 Vara	100:-
10-10	Maud Andersson, Folkhögskolan, Box 66, 660 60 Molkom	250:-
11	Leif Eriksson, V Bangatan 59 B, 195 00 Märsta	75:-
11	Ingela Matsson	25:-
13	Edvin Liljemark	50:-
26	Gustaf Andersson	25:-
26	Håkan Franklin, Kartåsgatan 15, 654 61 Karlstad	200:-
28	Togo-grupp 89, Molkoms folkhögskola, Box 66, 660 60 Molkom	3 170:-
28	Susanne Johansson, Esplanaden 22, 172 31 Sundbyberg	100:-
31	Eva-Karin Forss, Bandstolsvägen 47, 2 tr, 756 48 Uppsala	50:-
31	Fam. Callenmark, Liljegatan 9, 742 00 Östhammar	50:-
	Summa för perioden	5 427:-

Utgifter under motsvarande period.

Lärarlöner till C.R.A.S.E. för 6 månader (jan.-juni -89)	8 855:90
Adm.kostnader (= bankavgift)	35:-
Summa för perioden	8 890:90